

Alois Jirásek (1851–1930)

Byl český prozaik, dramatik a psal také historické romány. Žil v Litomyšli a pracoval tam jako učitel na gymnáziu. Když vznikla v roce 1918 Československá republika, pracoval jako senátor. Jmenuje se po něm náměstí na Praze 2. Pověst, báj **o Golemovi** je příběh z velmi známé knihy *Staré pověsti české* (1894). V knize je mnoho pověstí, například o svatém Václavovi, o králi Václavovi IV., o Staroměstském orloji nebo o Blanických rytířích.

Cvičení 1: V textu jsou slova, která můžeme najít v židovské kultuře. Víte, co znamenají?

rabín, kabala, talmud, žid, hebrejščina, šábés, synagoga

O Golemovi

Židovské město bylo v Praze tam, kde je dnes Josefov na Praze 1. V sedmnáctém století tam žil rabín Jehuda Löw ben Bezalel. Byl velmi inteligentní, znal kabalu, talmud a *zajímal se*¹ o matematiku, astronomii a přírodní vědy.

Císař Rudolf II. **poslal** do Židovského města zprávu, že všichni židé musí odejít z Prahy. Musí odejít z města, **vzít si** své věci a bydlet v jiném městě. Rabín Löw byl velmi smutný a chtěl **mluvit** s císařem. Lidé, kteří pracovali u císaře, mu ale řekli, že to není možné. Císař nemá čas. Rabín nebyl spokojený, ale **řekl si**, že půjde domů a zítra půjde k císaři znovu. Na cestě domů uviděl *kočár*² s císařem. Chtěl s ním mluvit a **zůstal** stát na cestě. Koně před ním *zastavili*³. Císař chtěl vědět, proč kočár stojí. Rabín přišel k císaři, všechno mu řekl a **prosil** ho, aby židé nemuseli odejít z Prahy. Císaři se líbilo, že byl rabín tak odvážný. **Slíbil**⁴ mu, že židé mohou v Praze *trvale*⁵ žít. Všichni židé byli velmi šťastní a velmi svého rabína respektovali.

Jednou sám císař Rudolf rabína Löwa **navštívil**. Dům byl zvenku malý a ošklivý a císaři se nelíbil. Když ale **vstoupil** se svými lidmi do domu, byl velmi překvapený. Všude byly drahé koberce, krásný nábytek, zajímavé obrazy a zlaté talíře a *přibory*⁶. K večeři bylo výborné jídlo, rabín s císařem mluvil o kultuře, o politice, ale také o životě židů v Praze a v české zemi. Císař Rudolf rabínovi řekl, že židé nemusí mít v budoucnosti strach. Židé svého rabína respektovali ještě více.

Rabín Löw **překvapil** císaře a ostatní lidi ještě více, když **vytvořil** *umělého*⁷ člověka, Golema. Rabín ho udělal z hlíny. Golem *oživil*⁸, když mu rabín **dal** do úst „šém“ = magický text v hebrejštině, který rabín **napsal** na list papíru. Golem pracoval v domě rabína a nemusel jíst, pít ani **odpočívat**. Každý pátek večer **začal** šábés – čas, kdy židé nepracují. Rabín vždy vyndal Golemovi šém z úst a Golem zůstal stát jako sloup. Když šábés **skončil**, rabín mu znovu dal šém do úst a Golem oživil. Jednou šel rabín v sobotu do synagogy, ale **zapomněl** Golemovi vyndat šém z úst. Modlil se v synagoze, když k němu přiběhli lidé. Měli velký strach a chtěli, aby **se** rabín rychle **vrátil** domů. Golem byl velmi agresivní, **rozbíjel** věci v domě a zabil všechna zvířata, která v domě žila. Rabín přišel ke Golemovi a stále **se** mu **díval** do očí. Golem zůstal stát. Rabín mu vyndal šém z úst a Golem padl na zem jako mrtvý. Rabín se vrátil do

¹ *zajímat se* (imperfektivum; zajímal jsem se, zajímám se, budu se zajímat) = mít zájem, studovat

² *kočár* (m., obchod) = čtyřkolový osobní vůz, který táhnou koně

³ *zastavit* (perfektivum; zastavil jsem, zastavím) = přestat jít, zůstat stát

⁴ *slíbit* (perfektivum; slíbil jsem, slíbím) = dát slib: Ano, slibuji. Můžete zůstat v Praze.

⁵ *trvale* = stále, napořád, navždy

⁶ *přibor* (m., obchod) = souhrnné jméno pro nůž, vidličku a lžíci

⁷ *umělý, á, é* = nepřirodní, nepřírozený

⁸ *oživnout* (perfektivum; oživil jsem, oživnu) = stát se živým, být živý, získat život

synagogy, aby dokončil svou modlitbu. Když šábés skončil, rabín už Golema neoživil. Lidé ho pak **odnesli** na půdu do synagogy. Pověst říká, že hlína po Golemovi tam leží dodnes.

Cvičení 2: Řekněte, jestli je věta pravdivá (ANO) nebo nepravdivá (NE).

1. Císař poslal do Židovského města zprávu, že židé musí nosit speciální oblečení. ANO – NE
2. Císař rabínovi slíbil, že židé mohou v Praze dál žít. ANO – NE
3. Císař navštívil rabína a jeho dům se mu hned líbil. ANO – NE
4. Rabín Löw vytvořil Golema ze dřeva. ANO – NE
5. Golem byl umělý člověk a nemusel jíst, pít ani odpočívát. ANO – NE
6. Jednou šel rabín do synagogy, ale zapomněl Golemovi vyndat šém z úst. ANO – NE
7. Golem byl agresivní, ale potom se sám uklidnil. ANO – NE
8. Rabín Löw Golema opravil a používal ho dál na práci v domě. ANO – NE

Cvičení 3: Najděte v textu imperfektivní nebo perfektivní slovesa.

Např. _____/poznat → znát /poznat

posílat/_____	brát si/_____	_____/promluvit si
říkat (si)/_____	_____/poprosit	slibovat/_____
navštěvovat/_____	vstupovat/_____	překvapovat/_____
tvořit/_____	_____/odpočinout si	psát/_____
zůstat/_____	začínat/_____	končit/_____
dávat/_____	zapomínat/_____	_____/rozbít
vracet se/_____	_____/podívat se	odnášet/_____

Cvičení 4: Do vět doplňte správné sloveso v minulém čase. Můžete věty zkontrolovat pomocí textu.

Např. Rabín Löw znal kabalou, talmud a zajímal se o matematiku, astronomii a přírodní vědy.

1. Rabín přišel k císaři, všechno mu řekl a _____ ho, aby židé nemuseli odejít z Prahy.
2. Židé byli šťastní a velmi svého rabína _____.
3. Rabín Löw _____ Golema z hlíny.
4. Jednou šel rabín v sobotu do synagogy, ale _____ Golemovi vyndat šém z úst.
5. Rabín přišel ke Golemovi a stále ____ mu _____ do očí.
6. Lidé pak Golema _____ na půdu do synagogy.

Některá slovesa v češtině potřebují prepozice/předložky, např. *Myslel jsem na tebe celý den.* → **myslet na někoho (akuzativ/4. pád). Najděte ke slovesům z textu prepozice/předložky a pád.**

1. zajímat se _____ (předložka), _____ (pád)
2. mluvit _____ (předložka), _____ (pád)
3. odejít _____ (předložka), _____ (pád)
4. mluvit _____ (předložka), _____ (pád)
5. vyndat _____ (předložka), _____ (pád)

Cvičení 5: Která další slovesa potřebují prepozici/předložku? Napište, která slovesa znáte.
